

Примљено: 26.5.2026				
Орг. јед.	Јединствени класиф. број	Редни број	Прилог	Вриједност
01-	016/26-	162		

На основу члана 40 тачка 24 Статута Општине Пљевља („Сл. Лист ЦГ – општински прописи“ бр. 46/18), а у вези са члановима 143 и 144 став 1 тачка 1 Пословника Скупштине Општине Пљевља ("Сл. лист ЦГ - Општински прописи", број 13/2015 и 03/2019), поводом разматрања Извјештаја о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину, Скупштина Општине Пљевља, на сједници одржаној дана: 18. маја 2026. године, донијела је слиједећи:

ЗАКЉУЧАК

I Прихвата се Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину

II Овај закључак ће се објавити у „Службеном листу ЦГ – Општински прописи“.

Скупштина општине Пљевља

Број:22-016/26-176/1
Пљевља, 19.5.2026. године

Предсједница,
Јована Тошић

ЈУ Завичајни музеј Пљевља Homeland Museum of Pljevlja

Трг 13. јул бб, 84210 Пљевља, тел. +382 68 719 720
muzej.pljevlja@gmail.com, <https://muzejpljevlja.com/>

Број: 01 - 016/26 -82
Пљевља, 27.3.2026. год

Prisarna Opština Pljevlja

Priloga:		27-03-2026.	
Redni broj	Redni broj	Redni broj	Redni broj
22-016/26-79/1			

За: ЦРНА ГОРА
Општина Пљевља
- Скупштина општине Пљевља

Предмет: Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину

Поштовани,

достављамо вам *Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину*, са приходним и расходним извјештајем за наведени период, акт бр. 01-077/26-79 од 25.3.2026. године

Као Прилог Извјештаја доставља се и *Одлука о усвајању Извјештаја о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину*, коју је донио Савјет ЈУ Завичајни музеј Пљевља, акт бр. 02- 078/26 - 81 од 26.3.2026. године, на сједници овог органа управљања, одржаној дана 26.3.2026. године

С поштовањем,

Директорица

ЈУ Завичајни музеј Пљевља

Дејана Дробњак

Достављено :

- 1x Скупштини општине Пљевља
- 1x Секретаријату за културу,
социјална и друга питања
- 1x а/а

ЈУ Завичајни музеј Пљевља

Homeland Museum of Pljevlja

Трг 13. јул бб, 84210 Пљевља, тел. +382 68 719 720

muzej.pljevlja@gmail.com, <https://muzejpljevlja.com/>

Број: 02 - 078/26 - 81

Пљевља, 26.3.2026. год

На основу чланова 19, 20 и 21 Статута ЈУ Завичајни музеј Пљевља („Сл.лист Црне Горе“ бр.14/12 од 27.04.2012.) и Одлуке о давању сагласности на Одлуку о изменама и допунама Статута ЈУ Завичајни музеј Пљевља (“Сл. лист Црне Горе – Општински прописи” бр. 3/2018 од 19.01.2018, 52/2022 од 28.10.2022, 42/2023 од 15.09.2023.), Савјет ЈУ Завичајни музеј Пљевља, на сједници, одржаној 26.3.2026. године донио је

ОДЛУКУ

О усвајању **Извјештаја о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину**, акта број: 01 - 077/26 - од 25.3.2026.године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Савјет ЈУ Завичајни музеј Пљевља, на сједници одржаној 26.3.2026. године разматрао је Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину, поднијет од стране директорице Музеја, као руководећег органа.

Након изнијетог образложења и анализе свих спроведених активности Музеја током предходне, 2025. године, Савјет као управни орган, усвојио је поднијети Извјештај о раду ове јавне установе и донио Одлуку као у диспозитиву.

Донијета Одлука о усвајању Извјештаја рада ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину подноси се Скупштини општине Пљевља на давање сагласности.

Пљевља, 26.3.2026.године

САВЈЕТ ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА

Предсједник Савјета

Лука Цвијетић
Лука Цвијетић

Достављено

1x Скупштини општине Пљевља

1x Секретаријату за друштвене дјелатности

1x а/а

ЈУ Завичајни музеј Пљевља Homeland Museum of Pljevlja

Трг 13. јул 66, 84210 Пљевља, тел. +382 68 719 720
muzej.pljevlja@gmail.com, <https://muzejpljevlja.com/>

Број: 01 - 077 /26 - 79
Пљевља, 25.3.2026. год

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2025. ГОДИНУ

Јавна установа Завичајни музеј Пљевља, већ више од седам деценија баштини богато културно наслеђе, које је сакупљено са ширег подручја Пљеваља. *Међународни савјет музеја (ICOM)* је 1974. године усвојио јединствену дефиницију музеја која је била важећа скоро пет деценија. На Генералној конференцији ICOM-а, одржаној 2022. године у Прагу, дефиниција је дијелом преформулисана и проширена, те гласи: „Музеј је непрофитно оријентисана, стална институција у служби друштва која се бави истраживањем, прикупљањем, чувањем, тумачењем и излагањем материјалног и нематеријалног наслеђа. Отворен за јавност, приступачан и инклузиван музеј његује разноликост и одрживост. Музеј ради и комуницира етично, професионално и уз учешће заједница нудећи разнолика искуства за образовања, уживање, промишљање и дијелење знања.“ Управо овом дефиницијом је категорисано и утврђено дјеловање музеја и њихов свеобухватан рад.

Постојање музеја свакако треба да је усклађено са законским одредбама и да задовољава прописане норме и стандарде. Завичајни музеј Пљевља, као јавна установа, од оснивања, 1952. године, није задовољавао законске стандарде о музејској дјелатности, нарочито оне које се односе на „Оснивање и рад музеја“. Одредба „Јавни музеј се оснива као самостални музеј“ повлачи и питање „Услови за обављање дјелатности“, по којим „Музеј може да обавља дјелатност, ако има: 1) одговарајући музејски материјал; 2) простор и опрему за смјештај, чување, коришћење и презентацију музејског материјала; 3) средства за континуирано обављање дјелатности; 4) стручно особље.

За првих пола вијека постојање, није исказивана воља оснивача, Општине Пљевља, да створи услови за адекватан рад Музеја, прије свега у погледу самосталног простора, у којем би се спроводиле законом дефинисане музејске активности. Скромни просторни капацитети у објекту Дома културе и мали број запослених, са израженим недостатком стручног кадра, нису пружали могућност обављања нити основних одредби музејске дјелатности. Једва да су били задовољени најминималнији услови за одрживост и постојање Музеја. Услед непостојања адекватних сигурносних услова, у два наврата извршен је упад у просторије Музеја и крађа значајних музеалија. Све ово упућује да је Музеј, у условима у којима се налазио до 2007. године, једва спроводио неке од активности, које су дио спектра музејских дјелатности.

Током реконструкције Дома културе, од 2007. до 2019. године, Музеј се нашао у још тежој ситуацији. Почетак радова је био несистематизован. Уклањање крова је изведено прије измјештења музејског материјала. Кишне падавине су угрозиле очување материјала, услед чега је материјал експресно пренијет у простор трезора, док је за запослене обезбијеђен један канцеларијски простор у згради Цревеног крста.

Неизвјесност просторног рјешења за Музеј трајала је дуже од деценије. Надлежни општински органи су првобитно имали става да Музеј треба да добије сопствени објекат. Како је вријеме одмицало, а трошкови реконструкције Дома културе били вишеструко већи од првобитно планираних, тако је општинског руководства одлучило да се Музеј ипак врати у пређашњи простор Дома културе, уз знатно проширење. Овом одлуком показало се да, ни након 65 година постојања диатрете у власништву Музеја, надлежни у њој нису увидјели развојне могућности града. Ништа боља ситуација није ни данас. Иностране делегације и бројни званичници, као ни бројни посјетиоци Музеја, не могу да схвате одговорне из локалне управе, који за 50 година нису могли да обезбиједе објекат за излагање културног блага од непроцјењиве вриједности, које би било мамац за посјетиоце и прилика за валоризацију ширег градског језгра, услед постојања археолошког локалитета Муниципијума С у Коминима, са којег диатрета потиче.

Повратак Музеја у Дом културе 2019. године, значио је поновно прилагођавање и преуређење простора према намјени. Депо, као примарна просторија за смјештај материјала, сада је још мањег капацитета него што је био раније, због чега је музејски материјал остао у раније уступљеном простору трезора. Ту су задовољавајући сигурносни и микро климатски услови, али су, услед загушљивости и присуства заштитних хемијских средстава, неповољни услови за дужи боравак стручних лица, која спроводе обраду материјала.

Новоусељени простор Музеја убрзо је показао и друге недостатке. Прокишњавање у депоу, у галеријском простору, у двијема канцеларијским просторијама, на застакљеним терасама и дуж улазног степеништа, стварао је додатно разочарење у реновирану простор Дома културе. Морало се прихватити стање такво какво јесте, јер није било другог рјешења. Годинама исти проблеми нису се рјешавали, упркос дописима надлежним општинским органима, као имовинском власнику објекта. Током протеклог љета, приликом фасадних радова на објекту, сугерисано је извођачима да спроведу могуће интервенције на спојевима лименог дијела крова и фасаде, како би се покушао санирати проблем прокишњавање. Наши захтјеви су услышени, те се надамо да ћемо неко вријеме бити безбједни од овог вишегодишњег проблема.

Музеј, комплексан по типологији, у својој организацији, посједује материјал из историјске, археолошке, етнолошке и културно-историјске збирке. Богат музејски фондус, који представља изузетну културно-историјску баштину, због недовољног просторног капацитета, смјештен је у депоу. Чека неко боље вријеме и нови простор гдје би могао бити дио сталне музејске поставке. Многи би били поносни да имају оно што ми посједујемо, и не би оклијевали да то презентују, као непролазно традиционално богатство које осликава цивилизацијске и културне токове кроз вијекове. Није ни чудо што се данас о Пљевљима говори само као о индустријском средишту, када је све оно што га је красило и чинило јединственим, скривено у депоима и шкрињама и из незнања се не

пласира јавности као показатељ значајног вишевијековног градског средишта и статуса, који је имао у прошлости.

Сталном поставком музејске археолошке збирке, под називом „Путевима *Ното Сариенса*“, представљен је најкомлекснији приказ развоја људске заједнице на ширем простору Пљеваља, од периода праисторије до краја античког раздобља. Напором и ентузијазмом запослених одрађен је овај захтјеван подухват са бројним иновацијама које су спроведене. Одговорним односом према установи, за уређење поставке утрошено је невјероватно мало средстава, што је данас незамисливо. Постигнут је велики успјех и допринос у презентовању града. Музеј је постао установа која се са поносом препоручује посјетиоцима. Препознатљив је на националном, али и на ширем, регионалном нивоу. Упућене су му бројне захвалнице за сарадњу, од стране других музеја, организација и удружења, награде за остварене активности: Музејског друштва Црне Горе за сталну поставку, награда за издаваштво, као и престижна међународна награда „Жива“ за „Лидерство и ефикасност тима“ у музејској дјелатности, од Форума словенских култура, коју чине представници тринаест европских словенских држава.

Све ово је показатељ успјешног рада Завичајног музеја који није лако постићи када се сагледају скромни услови у којима послује. Музеј је као установа културе, коју представља изузетан тим запослених, постао један од главних промотера Пљеваља и његове богате културно-историјске традиције, на којој би требала да се заснива и наша садашњост и наша будућност. Снага једног друштва, једног града, су људи који у њему живе и чине његову основну ћелију. Ако су они јединствени у увјерењу успјешног постојања онда напредак не може изостати. Пљевља имају и природни и културни, и људски потенцијал да се развијају у добром смјеру, а то се не би требало занемаривати.

ДЈЕЛАТНОСТИ МУЗЕЈА КОЈЕ СУ ПРОГРАМОМ ПЛАНИРАНЕ ЗА 2025. ГОДИНУ И РЕАЛИЗОВАНЕ ИЗ СРЕДСТАВА БУЏЕТА ОПШТИНЕ ПЉЕВЉА

Завичајни музеј је током 2025. године спроводио различите видове активности: Откупом или поклоном увећан је музејски фонд; покренут је процес ревизије којим се детаљно обрађује и фотографише музејски материјал; сређују се и документују податци; систематизују збирке; обезбјеђују услови чувања; спроведена су теренска истраживања и рекогносцирања терена; организоване су изложбе у сарадњи са музејима и институцијама културе из Црне Горе и земаља у окружењу; активно је било учешће на националним и регионалним конференцијама гдје се презентује културно наслеђе Пљеваља и валоризују традиционалне вриједности овога краја; организован је педагошко-дидактички и едукативни облик рада путем тематских радионица за дјецу и за особе са инвалидитетом; организован је научни скуп међународног карактера; активно се учествовало у обиљежавању међународних манифестација Дана музеја и Дана европске баштине; значајно је било ангажовање на реализацији пројеката у оквиру Програма културног развоја сјевера и Програма заштите културних добара, које расписује и суфинансира Министарство културе и медија; активно је било учешће на пројектима међу-институционалне сарадње, који се односе на инклузивни рад и приступачност, као и ангажовање на пројектним пријавама прекограничне сарадње у погледу културне

валоризације; заступљена је издавачка дјелатност; осмишљавање, израда и пласирање јединствених сувенира, који осликавају културну баштину Пљеваља; спроводи се јединствена пракса допадљива посјетиоцима, а то је да им стручно особље презентује изложбене поставке, гдје се путем живе ријечи упознају са богатом културно-историјском прошлошћу Пљеваља, након чега обично сви остају задивљени неочекиваним сазнањима.

Све ове активности одговорно и савјесно спроводи мала група запослених, који током рада остварују сарадњу и допуњују се у пословима, чиме се постиже изузетна динамичност и ефикасност. Такав однос доприноси да се успјешно може стручно одговорити надлежним институцијама, међу којима су Министарство културе и Управа за заштиту културних добара, као и у погледу одговорности према оснивачу, Општини Пљевља, у погледу рационалног коришћења расположивих финансијских средстава. Информације о активностима ЈУ Завичајни музеј Пљевља доступне су на веб-сајту: <http://muzejpljevlja.com/>, на фејсбук и инстаграм налогу **ЈУ Завичајни музеј Пљевља**.

* * *

Извјештај о раду ЈУ Завичајни музеј Пљевља за 2025. годину усклађен је према Програму рада за 2025. годину, прихваћеном од стране Скупштине општине Пљевља. Планиране активности су спроведене у највећој мјери. Буџетска средства су била адекватно испланирана за годишње активности, на шта указује и његова реализованост од 95 %. Остварена је уштеда планираних буџетских средстава за ставку археолошких истраживања, која су обезбијеђена од прихода по основи ангажовања Музеја на Пројектима заштите, које суфинансира Министарство културе.

Буџетска средства која се распоређена за спровђење **Редовних активности** Музеја обухватају:

I - Дјелатности музеја

1. Редовне дјелатности;
2. Изложбене активности;
3. Археолошка истраживања и обрада материјала са више локалитета
4. Формирање лапидаријума;
5. Археолошка истраживања и презентацију локалитета Мејтеф;
6. Теренска истраживања и прикупљање научних података;
7. Прикупљање музеалија и формирање нових збирки;
8. Ангажовање стручних сарадника;
9. Конзервација предмета етнографске збирке;
10. Осавремењавање сталне музејске поставке;
11. Опремање сувенирнице и набавка сувенира;
12. Организовање научних скупова;
13. Издавачка дјелатност.

II - Текуће одржавање и набавка опреме

14. - Одржавање компјутерске и остале опреме
15. - Опремање и одржавање грађевинских објеката

I Дјелатности музеја

1. Редовне дјелатности

Редовна музејска дјелатност је јасно одређена и дефинисана Законом о музејској дјелатности и Правилником о заштити музејског материјала и музејске документације. Као основна одредба назначена је превентивна и трајна заштита музејских предмета. Обезбјеђивањем оптималних микро-климатских и свјетлосних услова спроводи се превентивна заштита материјала. Основни параметри се континуирано прате у депоима и изложбеним просторима, а оптималне вриједности се одржавају употребом апарата за регулисање влажности и пречишћивача ваздуха. Уградњом заштитних ролетни на стакленим површинама омогућена је заштита музејског материјала од изложености дневној свјетлости, док преградне ролетне представљају вид топлотне регулације, уз ефекат манипулације простора и прилагођавања за изложбене концепције.

Вишегодишњи проблем лошег гријања у Дому културе, нарочито је изражен у изложбеном галеријском простору Музеја. Уграђени клима уређаји повезани су на грејни систем објекта, који је иначе лош, а додатно због стаклених површина, зими је немогуће постићи оптималну топлоту, што је штетно за музејски материјал. На клима уређајима не постоји могућност хлађења, тако да је љети велика топлота проблем за изложени материјал, јер због застакљене терасе ствара се ефекат „стакленог звона“ и нема могућности расхлађивања. Ово су стално присутни проблеми са којим се Музеј суочава и који се не могу трајни ријешити у постојећем простору.

Законска трајна заштита музејског материјала огледа се у примјени конзерваторско-рестаураторских мјера, у складу са правилима конзерваторске струке. Музеј нема услове (конзерваторску радионицу и опрему), нити кадар за спровођење ове активности, због чега се трајна заштита спроводи у сарадњи са Центром за конзервацију и археологију Црне Горе. Као мјера заштите сматра се периодично / ревизорско фотографисање музејских предмета, како би се евентуалне промјене могле благовремено уочити и реаговати у погледу заштите. Предмети се вишеструко фотографишу, према стандардима са метриком и колор картом, карактеристични детаљи и оштећења. На овај начин прати се стање предмета и утврђују касније конзерваторске мјере. Спроведено је сређивање постојеће фотодокументације као дијела архивске грађе. Оствареном сарадњом са нашим суграђанима, Музеј је сакупио значајну фото-грађу старих Пљеваља, која је скенирана и додатно обрађивана, чиме се дошло до вриједног садржаја. Радило се и на добијању фото-материјала са негатива, што изискује доста времена за обраду.

Међу редовним дјелатностима спроведена је вишемјесечна комисијска активност прегледа обимне, од раније сакупљене, архивске грађе, којој је по Листи категорисане регистраторске грађе истекао рок чувања. У складу са Законом и правилницима о архивској дјелатности и канцеларијском пословању, у сарадњи са Архивом Црне Горе –

одсјек Пљевља, извршено је планско уништење. Документација која се трајно чува и води се под категоријом „оперативна“ и „трајно оперативна“, пописана је, сортирана, прописно евидентирана, дигитализована и адекватно одложена за даље чување, у складу са законским одредбама, како би се имао увид у раније пословање.

Педагошко-дидактичка служба је током године активно спроводила рад са дјецом различитих старосних група и категорија. У ту сврху одржано је укупно једанаест радионица са дјецом: предшколског узраста, основцима, дјеци са посебним потребама, као и комбиноване радионице гдје су биле укључене и старије особе, корисници услуга Старачког дома. Спроведени су разни видови радионица: моделовање, осликавање, цртање, филцовање, обрада вуне израда макета и модела предмета и др. Остварена је сарадња са представницима Локалног дјечијег парламента, гдје су кроз посјете Музеју чланови упознати са појединошћима рада ове установе, њеним активностима и сврхом очувања културног блага које се деценијама сакупља у чува.

Већ устаљена добра сарадња спроводи се са основним, како градским, тако приградским школама, гимназијом и средњом стручном школом. Дјеци са различитих аспеката указује се на појединости које им се представљају у Музеју, у зависности да ли посјећују повремене тематске или сталу археолошку поставку, или су конкретно заинтересовани за неку од тема везаних за културу и традицију. Професори, уз ангажовање педагошке службе и стручних лица - кустоса у простору Музеја обрађују одговарајуће наставне теме како би ученици практично усвојили презентовано градиво и стекли дуготрајнија знања. Проширена је и сарадња са образовним установама околних градова тако да у оквиру екскурзија и организованих посјета, ученици посјете Музеј .

Музеј је већ традиционално постао мјесто које је уврштено и програм посјете полазника љетњег кампа инжењерске школе науке, који организује Невладино удружења „Корак са науком“. Кроз представљање различитих дигиталних иновација, као видова презентовања занимљивости из културне баштине, полазници се упознају са могућностима представљања традиционалног на занимљив и модеран начин.

Добра сарадња са ЈУ Дневни центар и НВУ „Зрачак наде“ огледа се кроз учешће Музеја у обиљежавању међународних манифестација „Дани особа са Дауновим синдромом“ и „Дани особа са аутизмом“. Са организацијом Културни центар „Хомер“ и Библиотеком за слијепе Црне Горе, спроведене су посјете Музеју чланова Организације слијепих и слабовидих из Подгорице, којој су се придружили и чланови организације из Пљеваља и Жабљака. За потребе оваквих посјета Музеј је раније обезбиједио копије музејских предмета израђених у 3Д форми које се користе у сврху доступности слабовидим особама, као и музејски каталог на Брајевом писму. Музеј је имао учешће у инклузивном пројекту прекограничне сарадње под називом „Култура свима“, која је обухватила изложбу. За њене потребе израђени су 3Д модели експоната Завичајног музеја, међу најзначајнијим који су били представљени.

Музеј је инсталирао презентацију сталне музејске поставке „Путевима Homo sapiensa“ на знаковном језику. Та активност је учинила Музеј установом која је постала доступна и прилагођена особама са сензорним оштећењима које припадају рањивој категорији. То је подстакло чланове Савеза организације глувих и наглувих из Подгорице, а потом и чланове организације из Пљеваља да организовано посјете Музеј, на обострано

задовољство. На овај начин, Музеј је још једном показао емпатију и бригу о особама осјетљиве категорије, као члановима нашег друштва.

Приступачност Музеју једино је остала проблематична особама са отежаним кретање. Одрађена је приступна стаза, али поновни покушаји, да се ријеша проблем са постојећом платформом /лифтом, нису били успјешни. Ангажоване су стручне службе за одржавање лифтова, али нису могли ријешити постојећи проблем и покренути платформу. Како ни једна од четири платформе на улазним степеништима установа културе није у функцији, остаје обавеза надлежним из Општине, која је власник објекта, да спроведу набавку нових система и платформи, како би приступачност установама била прилагођена потребама свих наших грађана.

Међу активностима Музеја је и сарадња са Министарством културе и медија, кроз програмско и пројектно ангажовање, путем којег се аплицира за средства суфинансирања у оквиру обиљежавања међународних манифестација („Међународног дана музеја“, „Ноћи музеја“, „Дана европске баштине“).

Музеј активно и успјешно учествује са пројектима на конкурсима за Програм заштите културних добара које расписује Министарство културе. За 2024. годину прихваћена су и реализована три пројекта, док су за 2025. годину прихваћена два. Како је са закашњењем, тек крајем децембра 2025. године Министарство спровело потписивање уговора и расподјелу средстава, то ће се реализација пројекта спровести током 2026. године. Музеј је био ангажован и на изради и подношењу конкурсне пројектне документације Министарству културе за спровођење друге фазе процеса санације постојећег стања манастира Свете Тројице, који има статус културног добра.

Завичајни музеј је био активан и у погледу учешћа и сарадње на међународним пројектима, коју су били расписани од стране различитих фондова. Аплицирало се за средства суфинансирања за издавачку дјелатност код министарства Србије на програму подржавања културе у дијаспори. Као придружени партнер Музеј је узео учешће у пројекту *Дигиталне културе* која обухвата учеснике Јадранско-Јонског коридора, из Италије, Хрватске, Црне Горе и Албаније. Међу чланицама програма прекограничне сарадње, која обухвата б земаља, позив за придруживање је добио и Завичајни музеј на пројекту *Римски пут вина – Дунавска културна рута*, којим је преко Дунавског слива укључен у ову активност. Музеј је укључен у међународни пројекат *Римско наслеђе* који обухвата значајне римске локалитете у Црној Гори (Муниципијум С, Дукљу и Рисан) уз чланице Србију, Аустрију, Мађарску, Румунију и Бугарску. Сва ова ангажовања имају за циљ обезбјеђивање финансијских средстава са којима би се спровела теренска истраживања, мапирања и уређење културно-туристичног комплекса који Пљевља посједују. Ови послови и пројектне пријаве су захтијевали припрему и израду обимне документације, што је уз све друге музејске активности изискивало значајан труд и напор, првенствено руководиоца установе, као максимално ангажованог и одговорног лица за ове активности.

Музеј је и кроз апликацију код развојне агенције ТИКА поднио програмски предлог и пројекат за додјелу средстава за реконструкцију објекта куће Бајућа, изграђене с краја XX вијека, која је у власништву Општине Пљевља. У пређашњем периоду то је био канцеларијски простор Умјетничке галерије „Витомир Србљановић“, у оквиру које је био смјештен и Музеј хумора и сатире. Објекат је већ деценијама у лошем стању, а задњих

седам година није коришћен. Општина Пљевља је 2025. године уступила трошну кућу Бајића Завичајном музеју, са намјеном да се у њој формира изложба етнографске збирке. Како је објект у руинираном стању, он захтијева потпуну реконструкцију, од темеља до крова. Да би се простор учинио функционалним за музејску дјелатност, то би подразумијевало додатне радове, улагања и прилагођавање по стандардима музејске струке и доступности особама са инвалидитетом. По архитектонском пројекту није могуће добити више од 58 м² за простор сталне етнографске поставке, што је мали капацитет у односу на богатство музејске етнографске збирке. Приземље, са око 34 м² корисног простора не пружа значајније могућности. Може се користити за организовање радионица и мањих повремених тематских изложби. У поткровљу се могу добити двије мање канцеларије и скроман простор за музејски материјал. За реализацију идејног архитектонског рјешење потребно је спровести захтијевне радове и велика улагања, од 250.000 до 300.000 еура. Питање је, да ли би било боље уложити толика средства да се направи јединствен објект Музеја, којим би се превазишли бројни постојећи проблеми и задовољили стандарди музејске дјелатности у погледу сигурности и презентације .

Запослени Музеја су током 2025. године активно учествовали на стручним радионицама, семинарима и конференцијама на којима је, поред представљања различитих активности, презентован и рад Музеја, нарочито достигнућа у примјени дигиталних видова презентација које су нови вид представљања у музејској дјелатности. Завичајни музеј је остварио завидан ниво дигитализације, што га, за сада, чини најмодернизованијим музејом у Црној Гори.

Учешћем на различитим манифестацијама током 2025. године Музеј је имао изузетну активност у погледу промовисања богате културно-историјске прошлости Пљеваља. Организација УНЕСКО је одржавала више међународних конференција, на тему „Борба против незаконите трговине културним добрима на Западном Балкану“, за које су упућени позиви и директорици Музеја, која је на једној од њих представила Завичајни музеј и значај диатрете, као музејског предмета који има статус културног добра непроцјењиве вриједности. Тада је потекла и иницијатива од стране претставника УНЕСКО организације за издвајањем донаторских средстава за набавку специјализоване витрине са постаментом за излагања диатрете. Цјелокупан поступак, од потписивања Уговора до његове реализације трајао је десет мјесеци и обухватао је активности са којима руководилац музеја није имао пређашњег искуства, нити је било сличних примјера у пракси других музејских установа у Црној Гори. Требало је наћи модул по којем ће се спровести процедура, а рок је био ограничен на три мјесеца, што је било неизводљиво спровести у тако кратком року. Донаторска средства се нису могла директно проследити извођачу радова, како се првобитно мислило, већ се морала спровести процедура јавних набавки. Извођачи су тражени по земљама Европе, пошто је била у питању израда јединствене специјализоване витрине, а требало је трошкове уклопити у расположиви износ средстава. Једини одговарајући произвођач, који је могао адекватно одговорити захтјевима и према буџету, била је фирма Аркча из Словеније. Сви остали који су контактирани су имали знатно веће цијене од донаторских средстава. Процедура јавног оглашавања је спроведена више пута, тако да је трећи пут била успјешна. Произвођач је гарантовао сигурност производа који ће задовољити све услове тражене техничком спецификацијом. У временском року док је трајала израда витрине, покренут је поступак

код надлежних министарстава: културе, вањских послова, финансија, као и управе царина, да се приликом увоза Музеј ослободи пореских и царинских дажбина, што му закон омогућава. Правни поступак који је спроводила директорица Музеја, као неко ко није из правне струке, представљао је дуготрајан процес ишчекивања одговора од надлежних и прослеђивање добијених потврда следећим из цијелокупног процеса. Процедура је окончана 31.12.2025. године. Витрина је допремљена и монтирана и простору сталне музејске поставке и у наредном периоду ће се спровести излагање диатрете јавности, по први пут од њеног проналаска 1975. године. Цијела мукотрпна процедура уродила је плодом, постигнут је изузетан успјех.

Рад Завичајног музеја се од стране надлежног министарства изузетно вреднује, те су управо руководећи органи директората инсистирали да се Музеј пријави за учешће на међународном Форуму словенских култура, који организује тринаест словенских земаља Европе, међу којима је и Црна Гора. Музеј је 2023. године био учесник ове конференције, када је имао значајно представљање и запажену презентацију, због чега је ушао у ужи избор и номинацију за награду „Жива“. Од организатора је тада добијен позив за учешће и наредне године, иако је пракса да се између учешћа прави пауза од три године. Музеј се није ангажовао 2024. године, али на инсистирање из Министарства културе, то је учињено у 2025. години. Пријава је спроведена у фебруару мјесецу. У мају су чланови стручног жирија, из Словеније и Чешке, долазили у обилазак Музеја како би оцијенили свеукупно стање у установи, од уређености и услова пословања, до стручности запослених и сагледавања улоге коју Музеј има у граду. Процедура је да чланови жирија, као представници културе свих земаља чланица, засиједају на завршној сједници у јулу, подносећи појединачне извјештаје о музејима које обиђу. Сваке године се конференција одржава у једној од земаља чланица, тако да је за 2025 то била Босна и Херцеговина, град Требиње. Од 150 пријављених музеја, у ужи круг за награду је ушло њих 54, међу којима и Завичајни музеј Пљевља. Представници музеја су учествовали на завршној конференцији гдје је представљен рад музеја и дјелатности које спроводи. На свечаној завршници додјељује се пет „Жива“ награда за различите категорије, Завичајни музеј Пљевља је добитник награде за „Лидерство и ефикасност тима“. Ово је изузетно међународно признање које је понос за музејску струку, нарочито када се зна у како скромним условима Завичајни музеј спроводи своје активности и колико рада и труда се улаже да би се постигао општи успјех, а нарочито је од значаја када се добије признање за рад од еминентних међународних стручњака из музејске дјелатности.

Промоцијом пљеваљске културне баштине, уз презентовање богатог историјата и његовањем традиционалних односа, Музеј је задобио повјерење бројних организатора културних догађаја тако да добија бројне позиве за активно учешће. На позив Националне туристичке организације Црне Горе, Завичајни музеј се представио на међународном сајму туризма у Београду гдје је представљен и холограмски приказ диатрете, што је било врло запажено од стране посјетилаца. Такође Музеј се представио и на туристичком сајму у Подгорици.

Са својом издавачком дјелатношћу Музеј је био присутан на међународном сајму књига у Подгорици, гдје је пласирао и своје сувенире. Са старим репринт издањем од изузетног значаја учествовао је на фестивалу књиге „Пази шта читаш“, организованом у Котору, гдје је са издањем „Типар“-а узео награду за издаваштво. Спроведено је више

значајних промоција другог издања књиге „Међурелигијска толеранција“, аутора Милоша Гачевића, у издаваштву Завичајног музеја, на основу које је снимљен и документарни филм о планини Синај као простору гдје се у хармонији одвија суживот све три вјерске конфесије. Промоције су одржане у Тивту, Никшићу, Сарајеву, Житомислићу, а позиви су упућени и из других градова, гдје ће бити представљен током године.

Кроз сарадњу са Музејским друштвом Србије, Завичајни музеј је на конференцији у Новом Саду, представио своје постојање, ангажовање и посједовање диатрете као културног блага Црне Горе, јединственог у свијету. Кроз овакве видове сарадње промовише се богатство културне баштине пљеваљског краја и његова валоризација.

У Музеју су боравили и спроводили истраживачки рад појединци и тимови, нарочито иностраних археолога, из земаља у окружењу и САД-а. Посебно је занимљива и значајна за анализу грађа праисторијског периода која је сакупљена као студијски археолошки материјал са локалитета ових простора. Истраживања ће бити објављена кроз докторске тезе и научне радове ових научних радника који на простору Пљеваља налазе значајне податке за своје радове.

Током теренских активности у 2025. години, остварена је сарадња и са предузећима Рудником угља и Градиром, у погледу техничке подршке и уступања грађевинске механизације, уз радно ангажовање особља. Овим је знатно олакшано рашчишћавање терена и приступ за археолошке радове и истраживања, као и измјештања масивних античких камених споменика за потребе формирања лапидаријума испред улаза Музеја.

Из наведених чињеница може се закључити да је Завичајни музеј у 2025. години остварио значајну међуинституционалну сарадњу, нарочито са музејима и установама културе како из Црне Горе, тако и земаља региона. Активна сарадња са Туристичком организацијом Пљеваља и туристичким агенцијама, допринијела је да Музеј посјети више група туриста из најразличитијих земаља свијета, који буду изненађени музејском поставком, богатством културне баштине и историјатом пљеваљског краја

Музеј су током 2025. године посјетили бројни државни званичници, европски представници, међу којима су предсједник Црне Горе Јаков Милатовић, епископ диоклијски Пајсије Ђерковић, амбасадор Европске уније у Црној Гори, амбасадор Палестине, амбасадор Краљевине Холандије, шеф Одјељења за медије, културу и образовање амбасаде САД, шефица представништва УНХЦР у Црној Гори и многи други, и сви су имали само ријечи хвале за Музеј и његове запослене.

Све музејске активности редовно су биле пропраћене од стране локалног јавног емитера, Телевизије Пљевља, чиме се доприноси информисаности, првенствено наших суграђана, о различитим видовима музејских дјелатности и нарочито изложбеним активностима. Промоцију рада Завичајног музеја, у више наврата, спровела је државна медијска кућа Радио Телевизија Црне Горе, кроз емисије о култури и „Наша баштина“, гдје се представљао рад музеја, као и кроз друге програмске емисије чиме се промовише богато културно наслеђе и традиционална особеност пљеваљског краја. Такође рад музеја се промовише и кроз штапане медије, прије свега Пљеваљске новине, док су текстови о музеју и диатрети објављени и у дневном листу Побједа и у авионском магазину „Air Times“ који се дистрибуира и дијели путницима током лета.

Све дјелатности Музеја реализују се првенствено кроз добар организациони рад и стручност запослених. Тимско ангажовање у пословању доприноси изузетним резултатима у раду Музеја, чиме се уједно превазилазе бројни недостаци са којима се суочавамо.

2. Изложбене активности

У току 2025. године Завичајни музеј је организовао бројне тематске изложбе у сарадњи са музејима из Црне Горе и из земаља у окружењу, што указује на изузетну међуинституционалну сарадњу ових установа културе. Разноврсне тематске изложбе је оно што Музеј жели да пласира, како би се стекла нова сазнања и представе о појединостима из различитих области културе, умјетности, науке и традиције. Служба за односе са јавношћу спроводила је активности с циљем повећања видљивости музеја, промоције изложби и догађаја, јачања односа с публиком и медијима.

Према статистичкој евиденцији регистровано је 2.810 посјетилаца на повременим изложбеним поставкама, док је сталну археолошку изложбу посјетило око 1 000 људи.

- Изложба „Рецентне појаве од модерног до савременог“

Изложба под називом „Рецентне појаве од модерног до савременог“ представља значајан пројекат који је покренуо Музеј савремене умјетности Црне Горе, са циљем да прикаже везе, паралеле, различитости и потенцијале разноврсних умјетничких пракси. Била је представљена кроз неколико мањих и већих тематских чворова који обједињују одређене појаве и свака је имала свој поднаслов. Различите тематске цјелине стварале су простор за креативну интеракцију између умјетника, кустоса и публике. Изложба као вид визуелне умјетности темељила се на повезаности умјетничких дјела са темом, мотивом, композицијом. Као вид презентације црногорске савремене умјетности, изложба је имала едукативни карактер и била је посвећена креативности и инклузивности, и пружала богатство умјетничког израза и идеја о савременој умјетничкој сцени.

Отварање изложбе је пропратило око 30 посјетилаца. За вријеме трајања изложбе, од 23. јануара – 23. фебруара 2025. године Музеј је обишло евидентираних 100 посјетилаца, од чега је било 72 дјеце и младих до 18 година.

- Изложба „Ћемер - насљеђе и понос Црногорке“

Организовање изложбе „Ћемер – насљеђе и понос Црногорке“, планирано је у сарадњи са ЈУ Музеји и галерије Будве. Изложба је раније била и мањој форми приређена у Будви и Новом Саду. Међутим, у Завичајном музеју су, поред примјерака који су припадали збирци будванског музеја и оних из приватних колекција, презентовани и ћемери из етнографске збирке Завичајног музеја Пљевља, као и ћемери који су на иницијативу наше кустоскиње-етнолошкиње, коауторке изложбе, преузети из других црногорских музеја. То је била комплексна изложба гдје су по први пут сакупљени примјерци овог скупопцјеног накита, који су били дио женске ношње у Црној Гори, од

средине XIX вијека. На једном мјесту презентована су јавности укупно 33 примјерка ћемера од којих је највећи број био од изузетно раскошног филигранског рада.

Током трајања изложбе организовано је више радионица на којој су дјеца основношколског узраста и дјеца из Дневног центра, упозната са овим јединственим накитом, након чега су правили и украшавали папирне верзије ћемера. Примјерци ових радова били су изложени у галеријском простору Музеја, на општу радост малих умјетника.

Историјат о ћемерима представља вид усменог предања нематеријалног културног наслеђа, док сами предмети свједоче о симболици и значају за жену у црногорском друштву.

Отварање изложбе пропратило је око 50 посјетилаца. За вријеме трајања изложбе, од 27. фебруара – 7. априла 2025. године, евидентирано је 225 посјетилаца, од чега је било 182 дјеце и младих до 18 година.

- ***Изложба „Милан Минић - архитекта и сликар, траг у времену“***

Изложба „Милан Минић, архитекта и сликар – траг у времену“ представљала је омаж познатом архитекти и сликару из Пријепоља, Милану Минићу. Потекао је из угледне трговачке породице Минић, док су његови ујаци били браћа, Танасије и Ристо, Пејатовић. Они си имали велики утицај на Милана, на његово школовање и образовање. Школовао се у Солуну, а Технички факултет – одсјек за архитекте завршио је на београдском универзитету 1914. године. Био је творац значајних архитектонских дјела и бавио се реконструкцијом постојећих и пројектовањем нових објеката најразличитије намјене и стилова. Као паралелном професијом бавио се сликарством. Изложба је била прилика да се представе изузетни радови и нацрти ствараоца и умјетника какав је био Милан Минић.

Приликом отварања изложбе било је присутно преко 30 особа. За мјесец дана њеног трајања, од 11. априла – 11. маја 2025. године, поставку је обишло још 38 посјетилаца.

- ***Изложба „Никола Тесла – човек из будућности“***

Изложба „Никола Тесла – Човек из будућности“ била је уприличена поводом обиљежавања „Дана музеја“, чиме је њен значај био још истакнутији.

Успостављањем сарадње са Музејом Николе Тесле у Београду и приређивањем ове изложбе, Завичајни музеј је показао висок организациони степен у раду, чиме је задовољено интересовање великог броја наших суграђана. Пружена им је могућност да се ближе упознају са стваралаштвом генија - човјека из будућности. На посебно дизајниран начин, путем панела представљена је прича о животу и дјелу једног од највећих научника свих времена. Приказани су радни модели неких од Теслиних најважнијих проналазака, као што су индукциони мотор са ротором у облику диска, „Колумбово јаје“, Теслин трансформатор и Теслина пумпа. Поставка је била употпуњена макетама неких од најважнијих Теслиних пројеката: хидроцентралом на Нијагариним водопадима, лабораторијом у Колорадо Спрингсу, чувеним торњем на Лонг Ајленду и репликом „Плавог портрета“, јединог портрета Николе Тесле, као и репликама одјевних предмета

„најбоље одевеног човека Пете авеније“, и копијама неколико докумената из Теслине архиве, које је Унеско уврстио у Регистар „Памћење света“.

Приликом отварања изложбе било је присутно око 200 људи. За мјесец дана њеног трајања, од 15. маја –17. јуна 2025. године, поставку је још обишло 1.195 посјетилаца. Укупан број дјеце до 18 година која су посјетила изложбу је 865, највећим дијелом су то биле организоване школске посјете са наставницима и професорима.

Задње вечери, као одјаву изложбе Никола Тесла – човјек из будућности“, Завичајни музеј је у галеријском простору приредио извођење монодраме „Искра“, у реализацији глумице Маје Колунџија Зорое, по тексту Ружице Васић, у режији Дејана Цицмиловића. Глумица је у монодрами представљала лик мајке Николе Тесле - Георгине -Ђуке Тесле, рођене Мандић, која је цијели свој живот посветила породици, у борби за опстанак у суровим природним условима кршевите Лике, а која је кроз једноставност живота и љубави исијавала људску топлину. Отуда и назив монодраме „Искра“ - која се темељи на истинитим чињеницама и сазнањима до којих је глумица дошла обилазећи родно мјесто Николе Тесле – Смиљане. Животна прича испричана о муци и радости Ђуке Тесле, о искри живота, вјере и рађања може се везати кроз животни циклус сваког појединца. Извођењу ове веома емотивне монодраме присуствовало је преко 50 гостију, који су истовремено имали прилику и да обиђу изложбену поставку.

- ***Изложба „Фосили као одрази прошлости“***

Природњачки музеј из Београда броји преко 2 милиона најразноврснијих музејских предмета, који су сврстани у више од 150 збирки и пружају невјероватна сазнања о природном еволуционом циклусу. Кроз изложбу „Фосили као одрази прошлости“ Завичајни музеј је представио поставку које се односила на природни амбијент, кроз примјерке различитих збирки из различитих епоха развоја живог свијета на земљи, чак од прије скоро 40 милиона година, од најпростијих врста до најсложенијих, које су изумрле и чије примјерке можемо срести само у сачуваним скелетним сегментима. Путем представљених фосила посјетиоци су се могли упознати са карактеристикама природног окружења о геолошкој прошлости, тектонским покретима који су условили бројне рељефне промјене, о некадашњим морима на овим просторима која су отекла, остављајући за собом окамењени живи свијет, као доказ постојања.

Приликом отварања изложбе било је присутно преко 45 особа. За вријеме трајања, поставке, од 26. јуна - 8. септембра 2025. године, изложбу је обишло још 457 посјетилаца, од тога њих 177 је било узроста до 18 година.

- ***Изложба „Архитектура као свједок - прошлост, насљеђе и будућност“***

Изложба “Архитектура као свједок - Насљеђе и будућност”, приређена је у оквиру манифестације Дани европске баштине, чија је реализација једним дијелом суфинансирана сретставима додијељеним од стране Министарства културе и медија.

Кроз медиј фотографије изложбом је представљено богато архитектонско наслеђе пљеваљског краја. Фотографија, као моћан визуелни медиј, омогућила је публици да сагледа слојевитост времена и простора, биљежећи примјере који су обликовали културни идентитет Пљеваља.

Изложба је кроз пет сегмената осликала богату архитектонску баштину Пљеваља, повезујући прошлост са садашњошћу и будућношћу. Сакрална архитектура, кроз аналогне фотографије, приказала је дух вјековне традиције. Савремене грађевине донијеле су контраст прошлости и модерности, док су ауторске фотографије обиљежиле динамичност урбаног пејзажа и рефлексију стаклених површина. Индустријска баштина, са напуштеним фабрикама и димњацима, показатељ је некадашњег привредног развоја, а нове фотографије откриле су патину времена и атмосферу напуштених простора. Традиционалне стамбене куће, са калдрисаним двориштима и дрвеним прозорима, причају причу о начину живота генерација, док меморијални објекти чувају сјећања и емоције кључних историјских тренутака. Посебан значај су имале ауторске фотографије, које су унијеле свјежину и умјетнички печат, реинтерпретирајући архитектонске симболе Пљеваља.

Отварање изложбе пропратило је око 40 посјетилаца. За вријеме трајања изложбе, од 30. септембра – 21. новембра 2025. године, евидентирано је 125 посјетилаца, од чега је било 57 дјеце и младих, до 18 година.

- Изложба „Афричка збирка“

Изложба Афричке збирке Фрањевачког музеја Томиславград, проистекла је из сарадње са њеним аутором - колегом кустосом Фрањевачког музеја. Ово је била прилика представити један другачији свијет који је географски далеко од нашег поднебља — свијет богате различите афричке традиције и културе, свијет снажне симболике и дубоке духовности. Сакупљене предмете из Африке доносили су Фрањевачки мисионари, као поклоне домородачког становништва, првенствено Конга, као и других дијелова овог континента. Заступљени су били најразличитији предмети - од сувенира до вриједних традиционалних предмета, најразличитијих форми, облика и намјене, разни употребни предмети, предмети који исказују друштвени ранг, оруђе и оружје, разне дрвене скулптуре, обредне маске, музички инструменти, минерали, предмети направљени од полудрагога камена -малахита и слоноваче, разноврсни накит и слике. Ови музејски експонати су свјedoци једног другачијег свијета, другачијег начина живота, вјеровања, традиције, нечега потпуно различитог од наше баштине. Ова изложба је била мост који повезују различите свјетове, културе и размишљања.

Приликом отварања изложбе било је присутно преко 40 особа. За вријеме трајања, поставке, од 27. новембра 2025. - 27. фебруара 2026. године, изложбу је обишло 165 посјетилаца, од тога је, узраста до 18 година, било њих 48.

3. Археолошка истраживања и обрада материјала са више локалитета

У оквиру редовних дјелатности Завичајни музеј је спровео археолошка истраживања на више локалитета. Она су се одвијала у сарадњи са археолозима првенствено из Центра за конзервацију и археологију Црне Горе.

Локалитет Рудине, који се налази на висији лијеве стране кањона Ћехотине, никада раније није био истраживан. Током октобра мјесеца 2025. године, под руководством археолога Милоша Живановића, истраживања су била фокусирана на сондажни преглед бедема, ради датовања и утврђивања археолошке грађе.

Археолог Живановић руководио је и истраживањима на локалитету Митреум, који се налази у самом кањону ријеке Таре, на десној обалној страни, гдје је уклесан у стијени. Због свог изгледа, од раније је познат под називом Митрино светилиште. Извршено је сондажно испитивање испред самог светилишта како би се контекст археолошке грађе могао упоредити са већ утврђеним периодом, из којег потиче само светилиште. Пронађени материјал се обрађује и резултати истраживања ће бити објављени у научном раду. Истраживања су спроведена крајем октобра мјесеца 2025. године.

За потребе рекогносцирања терена извршена је набавка потребне опреме за снимање ширег терена / дрона. Са овим уређајем добија се увид у просторну конфигурацију гдје се по облику рељефних обриси и контура лакше може лоцирати потенцијални тумул или некропола која, у поређењу са околним приликама, може бити интересантна са становишта сондирања и археолошког истраживања. Такође, вршиће се и надгледање постојећег стања на терену, услед чињенице да је све више примјера девастације археолошких локалитета и уништавања трагова прошлости, који нам могу дати бројне информације о некадашњем начину живота на овом простору.

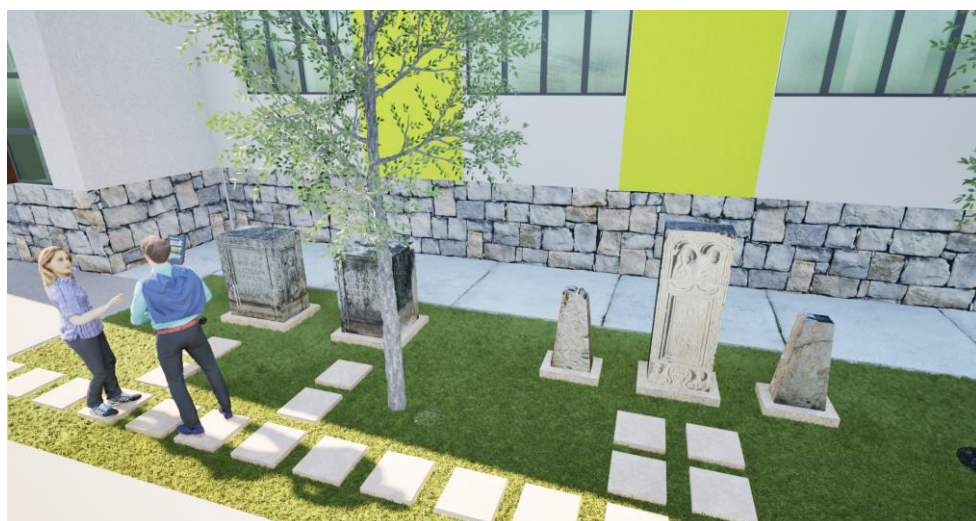
4. Формирање лапидаријума

Поједини примјерци камене пластике/ надгробних споменика из римског античког периода, који су у прошлости пренијети са простора античких некропола на различите локације по граду и околини, одавно је требало да буду измјештени и груписани у цјелину камен-парка /лапидаријума, као једне амбијенталне археолошке цјелине. Споменици су показатељи људског развоја, напретка, стваралаштва и умијећа мајстора, у старом вијеку.

Након поступка прибављања потребне документације од Управе за заштиту културних добара, у сарадњи са конзерваторима Центра за конзервацију и археологију спроведено је измјештање на плато код Музеја. Музеј је имао подршку од надлежних из Рудника угља Пљевља, који су обезбиједили грађевинске машине за реализацију измјештања.

Израђен је пројектни план, од стране музејског тима, по којем се спроводи уређење лапидаријума. Избетонирана су постоља за поједине споменике, док један број њих, због стабилности захтијева подземно изливање усадника, што додатно захтијева ангажовање конзерватора. Набављене су и плоче за газишта које ће бити постављене као прилазна стаза у близини споменика. Планира се и постављање расвјете у сарадњи са Дирекцијом за јавне радове. На овај начин, ремек дјела клесарског заната и врхунца

римске провинцијске умјетности, с краја II до краја IV вијека, биће адекватно презентована широј јавности.

5. Археолошка истраживања и презентација локалитета Мејтеф

На локалитету Мејтеф, у близини Градца, крајем 2008. године откривен је надгробни камени споменик, стела и усадник, са дјелимично очуваним натписом, дијелови римске гробнице. Током 2023. године спроведено је рекогносцирање и добијен је потпунији увид да се ради о надгробном споменику и каменој гробници, чиме је локалитет добио већи значај и планиран је наставак истраживања.

Током радова у 2024. години у потпуности је истражена монументална римска гробница, типа *area masegia cincta*. Изграђена је од масивних камених плоча, које формирају квадратни простор, димензија 5 x 4 м и представљају врсту ограда, а стела са натписом је била њен централни дио. Унутар гробнице утврђена су два гроба, један са остацима спаљеног покојника, а други са инхумираним остацима. На основу пронађеног гробног инвентара, гробницу можемо датовати у период 2-3 вијека н. е.

Крајем љета 2025. године спроведена је комплетна реконструкција и рестаурација гробнице од камене пластике, са надгробном плочом. Радове су водили археолози

Живановић и Баковић испред Центра за конзервацију и археологију. Приликом радова на уређењу ширег простора, на сјеверозападној страни су се указали нови гробни уколи који су хитно заштитно истражени. То је откриће које захтјева наставак истраживачких археолошких радова и током 2026. године.

Током археолошких истраживања, фирма Градир пружила је значајну помоћ у механизацији, уступањем грађевинске машине у више наврата, што је олакшало радове раскрчивања и прилаза локалитету.

6. Теренска истраживања

Обиласком локалитета од стране стручних музејских лица, евидентира се постојеће стање на основу којег се сумирају резултати и разматрају даље могућности Музеја у погледу одржавања, очувања и валоризације. Теренска истраживања се у највећој мјери спроводе у оквиру археолошких истраживања, током ангажовања археолога из Центра.

На локалитету Мала Плијеш, који се налази на простору који је у имовинском власништву Рудника угља Пљевља, вршена су истраживања, од 20.8.2025 до 15.9.2025. године, којима је руководио Миле Баковић у сарадњи са археолозима из Пољске. Вршена су сондажна истраживања, ради утврђивања старости и датовања градинског утврђења, које је опасано камено-земљаним бедемом који су снимљени роверима. Сондажна истраживања су дала јаснију слику и потврдила су раније налазе, да је ријеч о грађи из праисторијског периода.

Након истраживања некропола потребно је спровести и конзерваторске заштитне радове, које је пожељно континуирано обнављати. Природним вегетивним процесом објекти на локалитету врло брзо зарасту и одају слику немарног односа према културној баштини.

7. Прикупљање музеалија и формирање нових збирки

Музеј је у протеклој, 2025. години, у више наврата спровео набавку предмета који осликавају дио свакодневнице прошлости овог краја или имају посебан значај и намјену. На овај начин, путем откупа или путем поклона од појединаца, наших суграђана, увећан је музејски фондус, са значајним примјерцима.

Поклоњени су, у највећем броју, предмети који ће бити уврштени у етнографску збирку. То су примјерци одјеће, ношње, и предмети шире употребе настали путем ручне радиности, који се више не користе, а који имају значај за музеј у погледу начина израде, коришћеног материјала, колорита, карактеристичне шаре, модела, као и примјерци старинског покућства и предмети личне употребе. За историјско одјељење прибављен је примјерак старог репарираниог пиштоља, који је поклоњен Музеју.

Поједини предмети могу пружити бројне информације о периоду настанка, употреби, као и научне податке, који могу имати велики значај, док су они за обичног посматрача непрепознатљиви. Управо научна обрада и даје значај сваком музејском предмету.

Редовно се апелује, нарочито код наших суграђана да не бацају и не уништавају старине, које су наслеђена баштина, већ да се обрате Музеју, како би предмети од културно-историјског значаја остали сачувани за будуће генерације. Иако Музеј има проблем са смјештајним капацитетом у депоима, труди се да изнађе начина да се макар за мање предмете нађе мјесто. Крупнији предмети који су понуђени за откуп, а од изузетног су значаја за музеј, требало би да се преузму али је велики проблем гдје да се смјесте. То захтијева обезбјеђивање неког додатног простора који би се узео под закуп, а који би морао обезбјеђивати сигурносне и техничке услове за смјештај музејског материјала. То је још један од реалних разлога зашто је Музеју неопходан нови објекат.

8. Ангажовање стручних сарадника

Завичајни музеј Пљевља, као музеј комплексног типа, у законској је обавези да у редовима запослених има стручна лица која појединачно руководе музејским збиркама и конзерваторе који брину о одржавању материјала и његовој реконструкцији. Међутим, није лако то постићи, с обзиром на свеукупан дефицит стручног кадра, нарочито за археологију и конзервацију.

Да би се самостално спроводило археолошко истраживање потребан је тим од три археолога и да један од чланова посједује истраживачку лиценцу. Конзерватори за предмете различите врсте материјала требало би да обрађују поједине збирке. Како Музеј од недавно има једног археолога, а конзерватора као стручно лице нема, то је у обавези да за све активности из ова два домена радова, ангажују стручна лица из других установа, првенствено Центра за археологију и конзервацију. Тако је током 2025. године за спроведена археолошка и теренска истраживања, за обраду камене пластике, за обраду текстила и керамике, Музеј ангажовао стручна лица. Процес ревизије који је покренут 2025. годину, такође је захтијевао ангажовање конзерватора, што ће бити обавеза и у наредном периоду због наставка ове музејске активности.

9. Конзервација предмета етнографске збирке

Због потребе ревизије музејског материјала, Музеј је ангажовао стручно лице конзерваторку – рестаураторку из ЈУ Центар за конзервацију и археологију Црне Горе Татијану Ацић, која је у сарадњи са вишом кустоскињом-етнолошкињом Музеја спровела

преглед 467 музејских предмета од текстила. Утврђено је њихово стање и степен очуваности, што је евидентирано у појединачним музејским картонима за сваки предмет. Констатовано је да се већина предмета налази у „релативно добром“ и „добром“ стању, да су прописно посложени, пописани и да им се посвећује велика пажња у дијелу одржавања идеалне температуре, свјетлости и влажности депоа.

Очуваност музеалија варира од доброг стања са минималним оштећењима, којима је потребно извршити превентивне конзерваторске интервенције, до лошег стања, које захтијева што скорије спровођење конзерваторских мјера. Мањи број предмета због лошег стања захтијева хитан конзерваторски третман. Због великог ангажовања и ограничених могућности спровођења конзерваторско-рестаураторских послова, као и наших расположивих буџетских средстава, са конзерваторком Аџић је договорено да јој се периодично достављају предмети на обраду и конзервацију.

Музеј је и у 2025. години аплицирао код Министарства културе Црне Горе за средства суфинансирања са пројектом „Израда музејских копија народних ношњи“. Пројекати су подржани и његова реализација ће се спровести током ове године.

Успјешним ангажовањем на писању и реализацији пројеката, обезбијећују се додатна средства за спровођење музејских активности.

10. Допуна и осавремењавање сталне музејске поставке

Музеј са својом сталном археолошком поставком „Путевима Homo Sapiensa“, постао је препознатљив, не само у Црној Гори, већ и у ширем региону. Као Модерна и интерактивна поставка, она пружа посјетиоцу усвајање сазнања на различите и занимљиве начине.

Богат приказ археолошког материјала, од најстарије праисторије до античког периода на простору Пљеваља, уз примјену различите техничко-технолошке опреме (монитора и таблет-уређаја), иновативних видова презентације (кјуар кодови за аудио-вођење, холограмски приказ дијатрете, интерактивни квиз, интерактивни приказ 360 степени локалитета Муниципијум С, фотограметријски 3Д визуелни приказ римских надгробних споменика, као ремек дјела клесарског заната, са доступним атрактивним кадровима до најситнијих детаља, елиминисани од позадине). Набавком *Touchscreen* монитора за интерактивна претраживања омогућен је преглед цјелокупне музејске грађе, која се због просторне ограничености не може изложити, и уједно пружа истраживачке могућности о самом граду, кроз документе и фотографије. Значајан корак у модернизацији је набавка *Near Field Communication* (NFC) система којим је посјетиоцу омогућено да једноставним прислањањем телефона на одређене тачке у музеју брзо и лако приступити додатним информацијама о експонатима, аудио-водичима и мултимедијалним садржајима, што доприноси интерактивнијем музејском искуству.

Урађене су виртуелне 360° презентације сталне и повремених музејских поставки, које су доступне и на сајту Музеја, осигуравају дугорочну доступност музејским садржајима.

Током 2025. године поставка је обогаћена и видео презентацијом на знаковном језику и кодном апликацијом за водич на знаковном језику кроз поставку, за потребе приближавања изложбе особама са сензомоторичким проблемима. Израђен је графички

приказ 3Д визуализације археолошког локалитета Муниципијум С, на основу резултата снимања добијених гео-физичким истраживањем. За потребе доступности свих ових презентација, спроведена је набавка интерактивног монитора, а за потребе ширег просторног и теренског снимања набављена је камера за снимање 360 степени.

Музеј у технолошком погледу покушава да буде у корак са иновацијама које пружају интерактивне могућности, путем којих се покушавају превазићи ограничености и недостаци који су последица немогућности просторних проширења.

11. Опремање сувенирнице и набавка сувенира

Сувенири као предмети одражавају или симболизују карактеристике одређеног краја, којим се управо везују за његову културну баштину. Управо због тога се Завичајни музеј кроз своје дјеловање, бави и пласирањем и осмишљавањем аутентичних сувенира, прилагођених за ширу намјену. Понуда производа се стално проширује и допуњују са умјетничким или естетским рјешењима израда, намјене и форме. По наруџбини се израђују предмети, ручне израде, са осмишљеним детаљима, или по моделу музејских предмета, стела, скулптура, традиционалних етно мотива.

Посебно је атрактиван за поклон, јединствени приказ диатрете кристалној коцки, што је наш најрепрезентативнији сувенир, који се израђује по наруџбини у двије величине. Осмишљен је као сувенир приказ у дрвету врата са конака бега Селмановића из 16. вијека која се чувају у Музеју и имају статус културног добра. Израђене су по наруџбини дрвене макете етно предмета и магнета. Осмишљене су одштампане квалитетне мајице за дјецу и одрасле са јединственим илустрованим апликацијама као асоцијацијама за музејску поставку.

Сувенири су пригодни за поклоне, а посебно су интересантни посјетиоцима који дођу из других крајева и странцима. Упућена је значајнија пошиљка сувенира купцу из Париза који цијени ручно израђене предмете са етно мотивима. Тако сувенири Завичајног музеја стижу до најразличитијих крајева свијета.

Током 2025. године Музеј је, од продаје сувенира и публикација, приходовао преко 3.107,90 еура, што је значајан износ, и незнатно је већи од прошлогодишњег (3.037,20 е).

Остварио приход од продаје улазница у току 2025. године износи 662 еура, (у 2024. години је био 893,00 еура). Ово није одраз смањеног броја посјета, нити показатељ укупног броја посјетилаца из разлога што се улаз не наплаћује дјеци до 14 година, школским посјетама из пљеваљских школа (које су биле бројне, нарочито током трајања изложбе Николе Тесле), особама рањивих категорија и члановима делегација које су у посјети Општини Пљевља.

Музеј је остварио приход и од изнајмљивања простора за организовање изложбе КУД-а Волођа,уприличене поводом обиљежљвља 80 година постојања друштва.

12. Организовање научних скупова

Музеј је задњих година обновио активност организовања и одржавања научног скупа, која је покренут од 1999. године. Ово ангажовање је имало за циљ да валоризује

културно-историјску прошлости и културну баштину ширег подручја пљеваљског краја, области Потарја и Полимља.

Пракса је да се у првом кварталу године одабере ширеобухватна тема као оријентир за писање радова и упуте позиви заинтересованим научним институцијама и појединцима који у својим научним радовима имају додирних тачака са пљеваљским крајем. Учесници потврђују учешће до септембра мјесеца, како би се благовремено приступило припреми и реализацији скупа.

У октобру 2025. године одржан је дводневни научни скуп на којем је учествовало осамнаест еминентних научних радника, истраживача, универзитетских професора из Црне Горе, Србије и Босне и Херцеговине, чиме скуп добија међународни карактер. Представљени су научни радови различитог тематског садржаја, са бројним новим чињеницама које су проистекле из архивске грађе која је прикупљена у задње вријеме, која је постала доступна на увид. Током трајања скупа, за учеснике се организовао и излет до видиковца меандара Ђехотине, као и обилазак сакралних културних споменика манастира Дубочица, манастира Свете Тројице и Хусеин-пашине Џамије. Гости су током ових посјета стекли вриједна сазнања и лијепа искуства.

Пракса је да се проширена верзија научних радова, који су представљени током трајања скупа, достави Музеју и обједини у зборнику „Гласник Завичајног музеја“.

13. Издавачка дјелатност

Током 2024. године Музеј је штампао два издања, зборник, Гласник Завичајног музеја број 17 и друго издање монографије Хусеин-паша Бољанић.

Гласник са проширеном научним радовима излаганим на Научном скупу у октобру 2024. године изашао је из штампе у септембру мјесецу и промовисан је на почетку Научног скупа. Садржи значајне научне радове који ће послужити будућим истраживачима и свим љубитељима научне ријечи, да на једном мјесту пронађу бројне податке о културно-историјским приликама на ширем подручју Пљеваља.

Издаваштво другог издања монографије Хусеин-паша Бољанић спроведено је услед чињенице да је Музеј био остао без примјерака ове значајне публикације, која је била посвећена обиљежавању јубилеја, 450 година од подизања Хусеин-пашине џамије.

Из штампе је изашла књига „Међурелигијска толеранција“, друго проширено издање, аутора Милоша Гачевића, магистра теологије, у издаваштву Завичајног музеја. Одржана је свечана промоција у галеријском простору музеја, уз промоцију документарног филма Синај, који представља један вид екранизације наведене књиге. Промоција је организована у више градова у земљи и региону. У књизи наведени примјери међурелигијског суживота и толеранције, кроз историју, требали би бити показатељ будућим генерацијама да је прихватање различитости важна одредница сваког друштва.

II – Текуће одржавање и набавка опреме

14. Издаци за опрему

Рад у Музеју, у погледу обраде материјала и документације, у највећој мјери је дигитализован. Иновације и приређивање различитих мултимедијалних представања одвија се захваљујући расположивој техници коју је Музеј задњих година обезбиједио. Базни рачунар и тач екрани дају могућност претраге података и музејске грађе, што је значајно за доступност и валоризовање података.

За потребе успјешног и професионалног обављања обраде фото-материјала набављен је рачунар и монитор, као и додатна фото опрема која омогућава да се музејска грађа тачно и детаљно евидентира, оштећења и недостаци, како би се могао пратити фазни ток стања предмета. Нарочито је значајна набавка опреме за потребе процеса музејске ревизије која је у току.

15. Опремање и одржавање грађевинских објеката

Организовање културних дешавања у сопственом простору, научних скупова, промоција, радионица за дјецу, подразумијева и обезбјеђивање потребне опреме и коадног намјештаја који би био увијек расположив, без да се зависи од културних дешавања других установа у Дому културе. С тим, у вези спроведена је набавка једног броја столица и расклопних столова који су практични због могућности скапања, те се лако могу склонити, не заузимају много простора, који је Музеју проблематична ставка.

Редовна обавеза одржавања подразумијева два пута годишње одржавање и провјеру исправности противпожарних апарата, што се спроводи од стране службе заштите на нивоу цијелог Дома културе, чиме су обухваћене четири установе културе.

Покушаји покретања и оспособљавања лифне платформе нису уродили плодом, те тај проблем остаје актуелан и у наредном периоду.

СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА

У ЈУ Завичајни музеј Пљевља, током 2025. године, радне обавезе је спроводило 11 запослених на неодређено вријеме, и приправник археолог, што је укупно мање од броја предвиђеног Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Средином децембра 2025. године, завршена је процедура јавног оглашавања за радно мјесто кустос – археолог. У стални радни однос примљево је тражено стручно лице, са звањем археолога, ВСС и положеним стручним испитом за звање кустоса.

Седам запослених је са стручним звањем из музејске дјелатности, које додјељује Министарство културе на основу рада на музејским пословима, стручног ангажовања и бодовања категорисаних активности. Овакав састав запослених омогућава стручно обављање послова и успјешан рад Музеја.

Од једанаест запослених токома у 2025. године, и укупно 12 запослених на самом крају године, у Завичајном музеју, 7 (седам) су биле жене.

Редни број	Радно мјесто	Стручна спрема	Звање	Број извршилаца
1	Директор/ица музеја	ВСС	Музејска савјетница	1 извршитељка
2	Кустос етнолог	ВСС	Виша кустоскиња етнолошкиња	1 извршитељка
*	Кустос историчар	ВСС	Музејска савјетница	1 извршитељка
3	Кустос историчар имјетности	ВСС	Кустоскиња умјетничке збирке	1 извршитељка
4	Кустос археолог	ВСС	Кустос археолошке збирке	1 извршилац
5	Музејски педагог	ВСС	Музејска педагошкиња	1 извршитељка
6	Документариста	ВСС	Документариста	1 извршилац
7	Савјетник за односе са јавношћу	ВСС	Савјетник за односе са јавношћу	1 извршитељка
8	Музејски техничар – руководилац депоа	ССС	Музејски техничар	1 извршилац
9	Фотограф	ССС	Музејски фотограф	1 извршилац
10	Референт за књиговодствене, финансијске и опште административне послове	ССС	Економска техничарка	1 извршитељка
11	Портир-домар	ССС	Електротехничар енергетике	1 извршилац
12	Хигијеничарка - помоћна радница	ССС	Економска техничарка	1 извршитељка

* Директорица, са звањем музејске савјетнице (највећим звањем у музејској струци) обавља и послове кустоскиње историјског одјељења

Директорица

ЈУ Завичајни музеј Пљевља

Дејана Дробњак

**ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЈУ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПЉЕВЉА
У ПЕРИОДУ ОД 1.01.2025. ДО 31.12.2025. ГОДИНЕ.**

1.	УКУПАН ПРИХОД (1.1+1.2+1.3+1.4+1.5+1.6)	323.314,51
1.1.	Приход из буџета општине Пљевља	269.490,80
1.2.	Пренесена средства из 2024. године	22.901,75
1.3.	Приходи од позитивне каматне стопе	2,06
1.4.	Приходи од Министарства културе ЦГ	27.000,00
1.5.	Приходи од донације	50,00
1.6.	Сопствени приходи	3.869,90
	- Приходи од улазница	662,00
	- Приходи од продаје сувенира	3.107,90
	- Приход од изнајм.галеријског простора.....	100,00

2.	УКУПАН РАСХОД (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5)	273.952,92
2.1.	Бруто зараде и доприноси на терет послодавца	132.102,58
4111	Нето зараде од I – XII /25	112.006,76
4113-4	Порез и доприноси	20.095,82

2.2	Остале накнаде	13.482,22
4121	Накнаде дефинисане Законом и Кол. уговором	7.028,81
41271	Бруто накнаде Савјету од I-XI /25	6.453,41

2.3.	Расходи за материјал и услуге	51.111,35
41311	Трошкови канцеларијског материјала	920,14
41312	Трошкови ситног инвентара	182,08
41313	Трошкови за средства хигијене	748,40
41319	Остали трошкови	174,54
41331	Књиге за музејску библиотеку	390,90
41335	Амбалажа за смјештај музејских предмета	3.606,45
31341	Трошкови електричне енергије	5.468,98
41343	Трошкови гријања	20.450,76
41351	Трошкови горива	300,00
41411	Трошкови службеног путовања у земљи	1.635,72
41412	Трошкови службених путовања у иностранству	2.491,38
4142	Трошкови репрезентације	504,10
41431	Трошкови интернет услуга	506,55
41432	Трошкови мобилног телефона	282,05
41433	Трошкови мониторинга	1.597,20
41434	Трошкови поштанских услуга	90,00
4144	Трошкови провизије	777,92
4148	Трошкови усавршавања запослених	895,60
414941	Трошкови чистарине	4.709,54
414942	Трошкови воде	139,71

	4152/3	Трошкови одржавања објекта и опреме	278,10
	4191	Трошкови по основу уговора о дјелу	1.415,71
	41492	Услуге штампања и умножавања	0,00
	4198	Трошкови за таксе	0,00
	44152	Компјутерска опрема	1.063,99
	44153	Остала опрема	2.481,53

2.4	Трошкови за дјелатности музеја		60.720,88
	41472	Редовне дјелатности у оквиру музејских активности	6.792,83
	414722	Ангажовање стручних сарадника	4.926,67
	414731	Археолошка истраживања и обрада археолошких збирки	9.385,14
	414732	Археолошка истраживања локалитета Мејтеф	3.870,09
	414733	Теренска истраживања	1.139,32
	414734	Конзервација предмета етнографске збирке	1.438,59
	41475	Допуна и осавремењавање сталне археолошке поставке	4.102,44
	41476	Организовање Научног скупа	7.190,58
	41477	Прикупљање историјских података	453,03
	41478	Изложбена дјелатност	13.609,84
	41479	Формирање лапидаријума	978,55
	414902	Набавка сувенира	2.257,94
	414904	Прикупљање музеалија	1.590,00
	414906	Издавачка дјелатност	2.985,86

2.5	Трошкови пројекта из средстава Министарства културе		3.069,97
	4002	Суфинансирање пројекта "Израда пројекта презентација и формирање лапидариума камене пластике са територије Општине Пљевља"	396,40
	4003	Суфинансирање пројекта "Конзерваторски третман камене пластике са локалитета Муниципиум С... Комини Општине Пљевља"	503,57
	4004	Суфинансирање пројекта "Израда копија народне ношње из фонда ЈУ Завичајни музеј Пљевља"	1.170,00
	4005	Суфинансирање пројекта у оквиру обиљежавања манифестације "Дани европске баштине 2025"	1.000,00

2.6	Отплате дугова из ранијег периода		13.465,92
	4631	Обавезе по репрограму 2015-2035	7.702,56
	4632	Остале обавезе	5.763,36
		Гријање 12/24	1.859,16

	Електрична енергија 12/24	692,34
	Вода 12/24	11,56
	Чистарина 12/24	428,14
	Интернет 12/24	45,91
	Мобилни телефон 12/24	14,40
	Канцеларијски материјал /24	107,40
	Услуге штампања /24	* 410,00
	Редовна дјелатност /24	200,85
	Конзервација музејских предмета /24	1.500,00
	Систем техничке заштите /24	145,20
	Бруто накнада Савјету 12/23	348,40

САЛДО НА ДАН 31.12.2025. ГОДИНЕ..... 49.361,59

Неизмирене обавезе надан 31.12.2025. године.....5.714.19

41271	Накнада за рад чланова Савјета 12/25	652,48
41341	Електрична енергија 12/25.....	880,91
41343	Топлотна енергија – гријање 12/25	1.859,16
41431	Интернет 12/25	46,05
41432	Мобилни телефон 12/25	17,75
414941	Чистарина 12/24.....	428,14
414942	Вода 12/25	10,98
41435	Трошкови мониторинга 12/25	145,20
41478	Изложбене активности	1.415,92
41311	Канцеларијски материјал.....	257,60

Неизмирене обавезе надан 31.12.2025. године.....5.714,19

Обавезе по репрограму 2015. – 2035..... 73.173,63

Остали порези и доприноси **491,33**

УКУПНО: 79.379,15

Директорица

Dejana Drobnyak
Дејана Дробњак